

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (Fi2023/03235)

En skattefri grundnivå för sparande på investerings- sparkonto och i kapitalförsäkring

Förslaget i sammandrag

Inför budgetpropositionen 2025 remitterar finansdepartementet en promemoria med förslag med syfte att sänka skatten på sparande. Saco kommenterar följande förslag:

- En skattefri grundnivå införs för sparande upp till 300 000 kronor på investeringssparkonto (ISK), i kapitalförsäkring och i PEPP-produkt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Sacos ställningstagande

Saco har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen som presenteras i promemorian.

Bakgrund

ISK infördes av Alliansregeringen 2012 och innebär att sparandet schablonbeskattas. Det betyder att en schablonavkastning fastställs genom att en räntefaktor (schablonräntan) multipliceras med kapitalunderlaget. Schablonräntan är lika med statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret plus 1 procentenhet, med en lägstanivå om 1,25 procent. Schablonavkastningen beskattas därefter med en kapitalskattesats om 30 procent. Det innebär att schablonräntan och därmed skatten på ISK-sparande varierar med hur statslåneräntan förändras, givet oförändrade regler i övrigt.

Det är Riksgäldskontoret som fastställer statslåneräntan genom att beräkna den genomsnittliga marknadsräntan på statsobligationer med en återstående löptid på minst fem år och ett emitterat värde på över 20 miljarder kronor. Statslåneräntan ska därigenom avspegla den riskfria långa marknadsräntan. Eftersom Riksbankens styrränta påverkar bankernas räntor innebär en höjd styrränta att bankerna i sin tur höjer sina räntor, vilket påverkar nivån på statslåneräntan. Det sammanfaller också med det faktum att statslåneräntan började öka relativt kraftigt under 2022 (figur 1). Att statslåneräntan var extremt låg mellan 2015 och 2022 ska inte tas som intäkt för att den kommer att vara lika låg även framgent. Som framgår av figur 1 varierar statslåneräntan relativt mycket

och i början på 1990-talet låg den på över 10 procent. Samtidigt kan man konstatera att den långa marknadsräntan i Sverige följer en internationell trend som har varit avtagande sedan 1990-talet fram till 2021.

Den långa marknadsräntan speglar marknadens förtroende för landet i allmänhet och marknadens förväntningar om inflationstakten i landet i synnerhet. När nu inflationen förefaller vara på väg ner kan man förvänta sig att även statslåneräntan kommer att sjunka i någon omfattning inom en snar framtid. Det föresätter dock att marknadens förtroende för den svenska ekonomin förblir stark och att räntor och inflation kommer ner till normala nivåer. Om detta inträffar kan man förvänta sig att schablonräntan för ISK kommer att börja sjunka något i relation till dagens nivå, vilket i så fall innebär att skatten på ISK åter sjunker.

Figur 1. Statslåneräntan.

Källa: Riksgäldskontoret

Ursprungligen utgjordes schablonräntan på ISK enbart av statslåneräntan utan tillägg. Men under 2016 beslutade den sittande regeringen att höja schablonräntan till statslåneräntan plus 0,75 procentenheter, och 2018 höjdes den ytterligare. Idag uppgår den till statslåneräntan plus 1 procentenhet. Dessutom infördes 2016 ett golv för schablonräntan som uppgår till 1,25 procent. Detta innebär att skatten på ISK-sparande har skärpts avsevärt sedan den infördes 2016, speciellt eftersom statslåneräntan ökade kraftigt under 2022. För beskattningsåret 2023 uppgår schablonräntan till 2,94%, som kommer att öka till 3,62 procent för beskattningsåret 2024.

Syftet med att införa ett schablonbeskattat sparande var huvudsakligen att förenkla för skattebetalarna och att undvika de inläsningseffekter som uppstår när endast realiserade vinster beskattas, där det senare är till

gagn för en bättre konkurrens på sparandemarknaden. Inom ett ISK är det möjligt att exempelvis byta från en dyr, aktivt förvaltd aktiefond till en billig indexfond utan skattekonsekvenser. Men den skulle också betraktas som en konkurrenskraftig långsiktig sparform. Trots de höjningar av schablonräntan som genomförts är ISK fortfarande en skattemässigt gynnad sparform.

Regeringen föreslår nu en skattefri grundnivå för ISK på sparande upp till 300 000 kronor med start 2025. Det angivna syftet är att främja och uppmuntra privatpersoners långsiktiga sparande. Förslaget innebär att ingen skatt kommer att betalas på sparande upp till den grundnivån (figur 1). Eftersom omkring 75 procent av dem som har ett ISK har ett kapitalunderlag under 300 000 kronor kommer förändringen att träffa en relativt stor grupp, som därigenom kommer att bli skattebefriade på sparad kapital upp till angiven grundnivå. Även Kapitalförsäkringar och sparande i en PEPP-produkt kommer att omfattas av den skattefria grundnivån för att skapa skattemässig neutralitet mellan sparformer med relativt likformad utformning.

Figur 1. Beskattning av ISK enligt förslag (kronor).

Kapitalunderlag	Skatt 2023	Skatt 2024	Skatt 2025
100 000	882	1 086	0
200 000	1 764	2 172	0
300 000	2 646	3 258	0
400 000	3 528	4 344	1 050
500 000	4 410	5 430	2 100
Schablonskatt (%)	0,882	1,086	1,050

Anm. Schablonskatten för 2025 följer det antagande som görs i promemorian om att schablonräntan uppgår till 3,5 procent.

Ställningstagande

Saco anser att det är hög tid att genomföra en genomgripande skattereform som anpassar skattesystemet till den värld vi lever i idag i termer av globalisering och digitalisering. Skattesystemet bör utformas på ett sådant sätt att utbildning och ansvarstagande främjas och entreprenörskap och innovation prioriteras. Likformighet, neutralitet och effektivitet måste vara vägledande principer. Ett flertal utredningar (till exempel från SNS, ESO och finanspolitiska rådet) har presenterat förslag på hur en sådan reform skulle kunna se ut för att få skattesystemet enklare och samhällsekonomiskt effektivare utan att det behöver påverka inkomstfördelningen. Sverige behöver ett effektivare skattesystem för att klara den offentliga sektorns långsiktiga finansiering, som i dag står inför stora utmaningar. Tyvärr hörs idag allt fler regeringsföreträdare som menar att det är svårt att få till stånd en stor skattereform och att successiva mindre förändringar är att föredra. Av allt att döma kommer

ett sådant förhållningssätt bara att medföra att skattesystemet blir alltmer komplicerat och präglas av en ökande grad av principlöshet.

Förslaget som presenteras i promemorian ökar komplexiteten i kapitalbeskattningen och bidrar inte till ökad likformighet eller neutralitet mellan olika sparformer. Snarare tvärt om. Saco anser att reformer inom kapitalbeskattningen bör sträva efter ökad likformighet av beskattningen av kapitalinkomster, eftersom olika typer av kapitalinkomster idag omfattas om en mängd olika skattesatser som med fördel kan bli färre.

ISK är redan idag ett skattegynnade sparande i förhållande till sparande i konventionellt beskattade tillgångar. Förslaget kommer därför öka incitamenten att flytta kapital från andra sparformer till det skattegynnade ISK-sparandet. Saco anser att val av sparform inte bör styras av skatteargument. Dessutom är det oklart i vilken omfattning sparandet kommer att öka som en följd av förslaget på lång sikt. Nationalekonomisk teori ger ingen tydlig vägledning eftersom det finns motverkande effekter. Det är därför en empirisk fråga om hur och i vilken omfattning hushållen kommer att reagera på skattesänkningen.

Sverige befinner sig just nu i en lågkonjunktur som av allt att döma kommer att fortsätta långt in i 2025, samtidigt som det finns stora risker i omvärlden som kan få negativa konsekvenser på den svenska ekonomin. Det innebär svag tillväxt och stigande arbetslöshet samtidigt som köpkraften är försvagad av den inflation som vi haft under några år. Regeringen gör bedömningen att tillväxten den kommande tiden hålls tillbaka av konsumtionen. Det är därför inte speciellt troligt att sparandet kommer att öka i någon nämnvärd omfattning på kort sikt.

Regeringen bedömer den statiska offentligfinansiella effekten av förslaget till 7 miljarder kronor årligen, en siffra som självklart kan bli högre längre fram i tiden om beteendeeffekter beaktas. En sådan inkomstminskning måste dock ställas mot det behov som finns inom offentlig sektor och välfärd just nu och som har stora utmaningar. Frågan som måste ställas är om detta är väl använda pengar i ett läge då samhället har många olika behov som behöver tillgodoses de kommande åren. **Saco avstyrker förslaget.**

Sveriges akademikers centralorganisation
Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén
Välfärdsekonom